

Innst. S. M.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående beretning om Garantikassen for Sparebankers virksomhet i 1934.

(St. med. nr. 30, 1935.)

Til Stortinget.

Under 9 mars 1935 har Garantikassen avgitt konfidentiell beretning angående virksomheten i 1934.

Under avsnitt I gis opplysninger om hvilke medlemmer Garantikassens styre har bestått av samt disses varamenn, likesom det opplyses at det i årets løp har vært holdt 18 styremøter og behandlet 174 protokollerte saker.

Som avsnitt II behandles

Prinsippene for Garantikassens virksomhet.

Innledningsvis opplyses at Garantikassens styre i 1934 ifølge anmodning avgav forslag om endringer i loven av 29 juni 1932 gående ut på å åpne adgang for Garantikassen til også å støtte sparebanker som har fått akkord, samt å utvide Garantikassens virksomhet derhen at den fremtidig overtar å yde den støtte som har vært utredet av statsmidler til mindre bygdesparebanker som har lidt tap på utlån til kommuner. Garantikassens forslag blev behandlet i St. prp. nr. 56, 1934, og den nye lov av 22 juni s. å. er i alt vesentlig overensstemmende med dette forslag.

Efter den nye lov er man ved støtteaksjoner ikke lenger bundet av 20 pct.s grensen opad ved avsetning av midlertidig garantifond i en sparebank. Ved fastsettelsen av procentsats for avsetning av midlertidig garantifond, legger styret den betraktning til grunn at det avsatte beløp normalt skal dekke mulig statusmessig underskudd i vedkommende sparebank og dertil 20 pct. av de kreditorens tilgodehavende hvis fordringer ikke er sikret ved pant eller har fortrinsrett i konkurs (lovens § 2). I forbindelse hermed opplyses at der i 1934 for garantier til to sparebanker blev stillet betingelse om midlertidig garantifond på 30 pct.

Enn videre har styret for de støtteaksjoner som er iverksatt efter loven av 1934 fritatt støttede sparebanker for å forrente det midlertidige garantifond, hvilket efter styrets opfatning bør være det normale, fordi det er av vesentlig betydning for en sådan bank at dens evne til å styrke sin stilling ved oplegging av egne fonds blir bedret.

De midlertidige garantifond som er avsatt før loven av 22 juni 1934 er fortsatt gjenstand for forrentning, men hvis utviklingen i vedkommende sparebanker skulde tilsi det, vil Garantikassens styre foreslå at forrentningen bringes til ophør. Styret henviser videre til at det i løpet av 1934 er blitt ytterligere bestyrket i den opfatning det gjorde gjeldende i beretningen for 1933, at det for fremtidige støtteaksjoner forlanges avsetning istedenfor depositum av verdipapirer, fordi det er til betydelig gene for en banks daglige virksomhet at en stor del av dens verdipapirer er deponert utenfor banken.

Under avsnitt III redegjøres for

Støtteaksjoner i 1934.

Det fremgår herav at mens der i tiden 1 juli 1932 til 31 desember 1933 blev ydet støtte til 29 sparebanker er der i 1934 bare blitt stillet nye garantier for 6 sparebanker, samt ydet forhøielse av tidligere stillede garantier i 4 sparebanker. Hvorledes forholdet stiller sig for disse enkelte banker vil fremgå av den som bilag 1 til meddelelsen inntatte oversikt samt til oppgaven i meddelelsen side 2. Ved utgangen av 1934 utgjorde det samlede garantibeløp 22,99 mill. kroner, hvorav var benyttet 8,92 mill. kroner.

Av den som bilag 2 til meddelelsen inntatte oversikt vil fremgå hvorledes de støttede garantibeløp fordeler sig fylkesvis på de enkelte sparebanker.

Dernæst opplyses at Lands Sparebank som var kommet i vanskeligheter med oppfyllelse av akkord, er ydet støtte, mens man ikke har kunnet støtte Drangedal Sparebank, Seljord Sparebank og Tiller Sparebank. (Se nærmere herom meddelelsen side 2.)

Som avsnitt IV behandles

Utviklingen i de støttede sparebanker,

og av bilag 3 til meddelelsen vil fremgå at innskuddene fra almenheten er gått tilbake med gjennomsnitt 10,2 pct., når undtas i 3 av de støttede sparebanker hvor innskuddene er øket noget. Styret uttaler at denne nedgang i innskuddene fra almenheten ikke er

særlig stor når sees hen til de vanskelige forhold som de støttede sparebanker arbeider under, og når erindres at innskuddene også i sparebankene forøvrig har hatt en nedadgående tendens. Stort sett betegner styret utviklingen i de støttede sparebanker som tilfredsstillende.

Om Garantikassens kapital (grunnfond) opplyses under avsnitt V at denne pr. 31 desember 1933 utgjorde 1,12 mill. kroner og pr. 31 desember 1934 2,36 mill. kroner.

Under avsnitt VI,

Garantikassens midlertidige lånefond,

oplyses at lånefondets kapital etter loven skal bringes op i 4,5 mill. kroner, hvorav 1,5 mill. kroner skal betales av staten og 3 mill. kroner av sparebankene. Halvparten av statens andel innbetaltes i 1934 og den annen halvpart vil bli betalt i budgett-terminen 1935—36. Sparebankenes andel vil bli betalt i løpet av årene 1935—38 med 750 000 kroner pr. år. Midlene vil bli anbragt i en del sparebanker.

Lånefondet skal anvendes til rente- og avdragsfrie lån til mindre bygdesparebanker som er kommet i vanskeligheter på grunn av kommunale engagementer eller akkorder til jordbrukere og fiskere gjennom lånekassene, men som ved en begrenset støtte av denne art antas å kunne oprettholde sin virksomhet.

Lånefondet har uten tvil avlastet Garantikassen, idet flere mindre sparebanker, som ellers måtte ha hatt vanlig avsetningsordning, er blitt hjulpet gjennom Lånefondet.

Av meddelelsens bilag 4 vil fremgå at der av Lånefondet i 1934 er bevilget lån for et samlet beløp av 740 000 kroner, hvorav ved årets utgang var hevet 5 lån med tilsammen 205 000 kroner. Andragender om lån fra 3 sparebanker er blitt avslått.

Ved behandling av andragender om lån av Lånefondet opplyser styret at det også tar hensyn til hvorvidt vedkommende sparebank tidligere har fått rentefritt lån av statsmidler. Og styret har funnet det naturlig å se de tidligere rentefrie lån av statsmidler under ett med de lån som Lånefondet yder. Et tidligere rentefritt lån av statsmidler bør dog ikke hindre lån også av Lånefondet, men tilsammen bør disse rentefrie lån alltid stå i et rimelig forhold til bankens størrelse og

dens tap på kommuneengagementer (gjeldsordning for jordbrukere og fiskere). Styret har dog ikke ansett det formålstjenlig å fastsette noget maksimumsbeløp. De i 1934 bevilgede lån er gjennomsnittlig på 39 000 kroner og 5 sparebanker har i 1934 fått tilsagn om lån av Lånefondet i tillegg til tidligere rentefritt lån av statsmidler. De øvrige 14 sparebanker som har fått lån av Lånefondet, har ikke tidligere fått rente- og avdragsfritt lån av statsmidler. Til slutt uttaler styret at de i 1934 ydede rentefrie støttelån skyldes for den vesentlige del de tap som vedkommende sparebank har lidt på kommuner. I enkelte tilfelle har dog sparebankens låneandragende vært begrunnet i tap som følge av gjeldsoppgjør gjennom lånekassene for jordbrukere og fiskere. Det har ved flere anledninger vært fremholdt at de takster som har vært lagt til grunn ved disse oppgjør har vært urimelig lave, uten at dog Garantikassens styre finner å kunne gi nogen generell uttalelse om dette forhold. Dertil har loven om gjeldsoppgjør for jordbrukere og fiskere ennu virket for kort tid. I forbindelse hermed er i meddelelsen — se side 4 — inntatt Garantikassens lånetilsagn som gjelder i de tilfelle hvor det ikke blir særlige betingelser for lånene.

I anledning av Garantikassens innberetning uttaler departementet at det for sitt vedkommende vesentlig har å bemerke til denne og det erklærer sig enig i de retningslinjer Garantikassen har fulgt ved ydelser av lån av det midlertidige lånefond.

Komiteen har intet å bemerke til beretningen og innstiller til Stortinget å fatte følgende

beslutning:

St. med. nr. 30 for 1935 vedlegges protokollen.

Oslo i finans- og tollkomiteen den 10 mai 1935.

Ivar Lykke,
formann.

O. L. Børøe,
ordfører.

Torvald Haavardstad,
sekretær.